

MUSEU NACIONAL
D'ART DE CATALUNYA

CAT

PROGRAMA 2026

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

CAP A UN NOU MUSEU

Imatge de la portada: Josep Maria Jujol. Església del Sagrat Cor de Vistabella, la Secuita, 1918-1923.
Interior d'una porta d'entrada, detall. © Arquebisbat de Tarragona

El MNAC està immers en un procés de transformació que conduirà a la seva ampliació, i els equips treballen plenament bolcats en aquest esforç col·lectiu, fonamental per assentar unes bases sòlides per al nou Museu. Paral·lelament, la institució ha continuat desenvolupant un programa públic i expositiu intens i multidimensional, orientat a respondre a les preocupacions del nostre temps, situant el públic al centre i portant al màxim la seva vocació de servei públic.

El Museu es defineix a partir de les seves col·leccions i es transforma a través d'allò que programa, des de l'experiència i no des d'un marc teòric. La línia de projectes orientats a la transformació de la institució és ja llarga, i el 2026 serà un any de transició, previ a l'inici de les obres arquitectòniques i als complexos treballs museogràfics que requeriran dedicació plena i faran visible aquesta transformació. Probablement, aquest serà l'últim programa d'exposicions d'aquestes característiques abans de l'obertura de les noves sales al Pavelló Victòria Eugènia.

Les dues grans exposicions que presentem són projectes de gran ambició, tant per l'experimentació museogràfica que comporten com per la profunditat del treball de recerca que impliquen. Ambdues —centrades en figures tan distants en el temps com el Mestre de Cabestany i Josep Maria Jujol— ens conviden a repensar la nostra relació amb la natura i amb el món a partir de les claus que ofereix l'art. Apleguen, a més, el fruit d'anys de recerca, d'esforços per recuperar per a les col·leccions públiques un patrimoni perdut o ocult, i nous relats sobre figures i mites que són pilars de la nostra cultura, com ara el monestir de Sant Pere de Rodes. Aquests dos esdeveniments, per motius diferents, coincideixen amb la celebració de l'Any de l'Arquitectura.

El treball dels artistes contemporanis continua molt present en aquest programa. El projecte d'Ona Balló a les sales de romànic i la mirada de Perejaume sobre Jujol activen de manera extraordinària les obres de la col·lecció.

Al mateix temps, el Museu fa temps que revisa críticament la pròpia memòria per caminar cap al futur sense perdre de vista el present i les qüestions que avui ens preocupen. Així, l'extraordinari conjunt d'obres de la col·lecció i les exposicions que programa constitueixen un referent per a l'art del període de la Guerra Civil. Aquest s'ha convertit en un eix estructural, i el treball entorn de la salvaguarda del patrimoni artístic en context de guerra s'ha materialitzat en projectes de diversos formats i dimensions. Ara el focus se situa sobre les pròpies col·leccions, investigant, amb voluntat de reparació i restitució, la procedència de les obres dipositades per l'SDPAN, un projecte que implica tant experts externs com els equips del Museu, i que ha crescut gràcies als resultats de les noves recerques.

Com sempre, les preguntes i relacions que susciten les obres de la col·lecció ens impulsen a qüestionar els models teòrics i a proposar alternatives als relats convencionals. Aquesta és la manera de treballar del Museu, més enllà de gèneres, estils, cronologies o mirades hagiogràfiques. Sempre amb la col·lecció i el públic al centre, i amb un caràcter polièdric que integra simultàniament allò històric i allò que interessa a la comunitat, la creació i la recerca, l'educació i el debat.

ÍNDEX

PROGRAMA 2026

NOUS RELATS, NOVES HISTÒRIES

Herència romànica

Sant Pere de Rodes i el mestre de Cabestany, la construcció del mite 07

El viatge invers. Ona Balló 11

Modernitats singulars

Jujol, de Perejaume 15

EL MUSEU ÉS PRESENT. LA GUERRA, CONTEXT CONTEMPORANI

“Recuperado del enemigo”. Els dipòsits franquistes al MNAC 21

Adquisició Sim, el dibuix i la guerra 23

Congrès Internacional
L'impacte de la Guerra Civil en la configuració dels Museus 25

NOUS RELATS, NOVES HISTÒRIES

Herència romànica

Monestir de Sant Pere de Rodès; (Port de la Selva, Alt Empordà)

Mestre de Cabestany, Cap de sant Pere procedent de Sant Pere de Rodas. Museu del Castell de Peralada.

SANT PERE DE RODES I EL MESTRE DE CABESTANY: LA CONSTRUCCIÓ D'UN MITE

Organitza i produeix:

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Dates: del 19 de març al 29 juny de 2026

Comissari: Manuel Antonio Castiñeiras
González

Lloc: Sala d'exposicions temporals 1

AQUESTA EXPOSICIÓ ÉS UN HOMENATGE A L'ESCUPTOR MÉS GENIAL I INTERNACIONAL DEL ROMÀNIC CATALÀ, EL MESTRE DE CABESTANY -PER ALGUNS UN VERITABLE PICASSO DEL SEGLE XII- I LA SEVA OBRA MESTRA, LA PERDUDA PORTADA DE SANT PERE DE RODES, A PORT DE LA SELVA (1160-1170).

Antoniazio Romano, *La Navicella di Giotto*, s. XV, Avignon, Musée du Petit Palais. © Grand Palais Rmn / René-Gabriel Ojeda

Sobre la sorprenent trajectòria vital del Mestre de Cabestany –entre Toscana, Midi, Catalunya i Navarra- així com sobre les seves fonts i intencions originals del seu art queden nombrosos interrogants oberts, que l'exposició abordarà.

L'aparició d'un seguit de peces procedent d'aquest conjunt i l'ingrés de quatre d'elles a la col·lecció del MNAC han propiciat aquesta mostra ambiciosa i de llarg abast que pretén revalorar l'originalitat i “modernitat” d'aquest artista itinerant en el context del romànic europeu i cridar l'atenció sobre l'extraordinària dimensió artística de l'abadia benedictina de Sant Pere de Rodés i la seva llarga i agitada història patrimonial. El monestir, en el qual la natura és indissociable de l'art, s'ha convertit en un mite contemporani de la història de l'art romànic.

L'exposició reunirà més de cent peces d'escultura, pintura, manuscrits il·luminats, dibuixos i documents procedents de museus, biblioteques i arxius nacionals i internacionals (Cluny, Tolosa, Avinyó, París, Pisa, Cremona, Roma, Torí, Londres), amb la particularitat d'incloure obres i documents inèdits. Així, el visitant podrà trobar reunides en un mateix espai obres d'art romànic, sarcòfags romans, peces reutilitzades o brutalment fragmentades, relats de viatgers, informes sobre el desmantellament del monestir i testimonis de la progressiva recuperació de la memòria del lloc.

Tot això permetrà reflexionar sobre una sèrie de temes fascinants relacionats amb la construcció del mite de l'abadia de Rodés -la

“Més de cent peces d'escultura, pintura, manuscrits il·luminats, dibuixos i documents procedents de museus, biblioteques i arxius nacionals i internacionals permetran rescatar la memòria del Monestir”

“ L'exposició és un homenatge a l'escultor més genial del romànic català i una reflexió sobre la inspiració antiga del seu art.”

Vista de l'interior de l'església de Sant Pere de Rodés, amb runes sobre el terra (1925-1939).
Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans. Fons Joan Subias i Galter

capacitat mitopoiètica del paisatge, la primera vinculació amb Roma, el paper del monestir com a meta de pelegrinatge-, així com sobre el sorprenent art “retrospectiu” del Mestre de Cabestany, el qual buscava la inspiració en els sarcòfags tardo-romans. La seva obra major, l'extraordinària portada occidental de Sant Pere de Rodas en marbre, malauradament destruïda en el primer terç del segle XIX, serà un dels eixos principals del projecte.

Aquesta mostra ens endinserirà en una sèrie de narratives que ens faran viatjar al passat, i estarà dividida en tres grans seccions. La primera abordarà el moment de la destrucció i dispersió de la portada en el segle XIX i el

posterior naixement de la consciència patrimonial actual. Un segon àmbit explicarà l'edat d'or del monestir medieval a través dels seus vincles amb Roma, la creació de relats llegendaris i la realització d'una portada en marbre de la qual s'oferirà una nova proposta de reconstrucció. Finalment l'exposició plantejarà una reflexió sobre la inspiració antiga del Mestre de Cabestany i el tarannà retrospectiu del seu art i la seva tècnica, amb l'exhibició d'altres exemples dels segles XI-XII portats de tot arreu d'Europa, que es posaran al costat de sarcòfags i relleus romans.

Wielgelm, Pila d'aigua beneïda amb imatges demoníques, 1107-1115. Museu Diocesà de Cremona.
Foto Museu Diocesà de Cremona

Ona Balló, *El viatge invers*.

EL VIATGE INVERS: ONA BALLÓ

Organitza i produeix:

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Dates: tardor

Lloc: Sales d'art romànic

Artista i comissària: Ona Balló

Durant segles, les pintures murals romàniques van conviure amb les esglésies per a les quals havien estat creades. A l'exterior hi havia el riu, el vent, els ramats, les festes i les converses a la plaça que en componien la banda sonora. A l'interior, el silenci, la litúrgia, l'encens i la llum que es desplaçava pels murs generaven un espai d'imaginació i de contrapunt a la duresa de la vida de muntanya.

Aquest equilibri entre el món simbòlic i el rural es va trencar amb l'arrencament de les pintures. En separar-les del seu entorn natural, d'aquell patrimoni immaterial fet de sons i de sensacions místiques, les pintures no van quedar només orfes de context, sinó que van perdre la seva identitat popular.

Ona Balló, *El viatge invers*.

El viatge invers convida a descobrir la llum i escoltar els paisatges sonors que avui travessen algunes d'aquestes esglésies. Aquest present revela la fragilitat de l'arquitectura i els canvis que imposa el pas de les estacions, però també els vincles íntims entre cada conjunt mural i la seva atmosfera primitiva.

L'itinerari que proposa Ona Balló enllaça els absis de les esglésies de Santa Maria d'Àneu, Sant Pere del Burgal, Sant Pere i Sant Pau d'Esterri de Cardós, Santa Maria de Ginestare, Santa Maria de Taüll i Santa Eulàlia d'Estaon, creant un recorregut sonor que evoca la pervivència d'allò que no es pot transportar, per provar de fer néixer una mena de màgia: la sensació que, per uns instants, les pintures murals es retroben amb la seva ànima fundacional.

Investigadora, comissària i programadora cultural, Ona Balló ha desenvolupat els seus estudis de cinema i d'història de l'art entre París i Barcelona. La seva carrera es centra en els entrecreuaments narratius entre el so i la imatge. Actualment prepara una tesi doctoral i una pel·lícula documental sobre la relació entre les pintures murals romàniques del Pirineu i el seu espai sonor original.

Ona Balló, *El viatge invers*.

“ El viatge invers convida a descobrir la llum i escoltar els paisatges sonors que avui travessen algunes d'aquestes esglésies.”

NOUS RELATS, NOVES HISTÒRIES

Modernitats singulars

Josep Maria Jujol. Tapís per als Jocs Florals de 1907, detall. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Josep M. Jujol. Llum de l'església de Vistabella, 1923

JUJOL, DE PEREJAUME

Organitza i produeix:

Museu Nacional d'Art de Catalunya amb la col·laboració del Museu d'Art Modern de Tarragona i del COAC

Dates: del 26 de novembre de 2026 al 28 de març de 2027

Un projecte de Perejaume

L'ARTISTA I POETA PEREJAUME (SANT POL DE MAR, 1957) TREBALLA AL MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA EN LA PRIMERA GRAN EXPOSICIÓ DEDICADA A JOSEP MARIA JUJOL ARRAN DE LA DONACIÓ DE TOT EL FONS DOCUMENTAL DE L'ARQUITECTE QUE LA FAMÍLIA HA REALITZAT AL COAC I AL MNAC.

El Museu organitza aquesta exposició en el marc de la Capitalitat Mundial de l'Arquitectura, que Barcelona celebrarà l'any 2026.

Josep Maria Jujol (Tarragona 1879-Barcelona 1949), a qui el MNAC dedica un espai propi a la col·lecció permanent des del 2014, és una de les figures més brillants i originals de l'arquitectura de principis del segle XX. Arquitecte, artista i artesà a parts iguals, en les darreres dècades la seducció de la seva obra no ha parat d'incrementar-se.

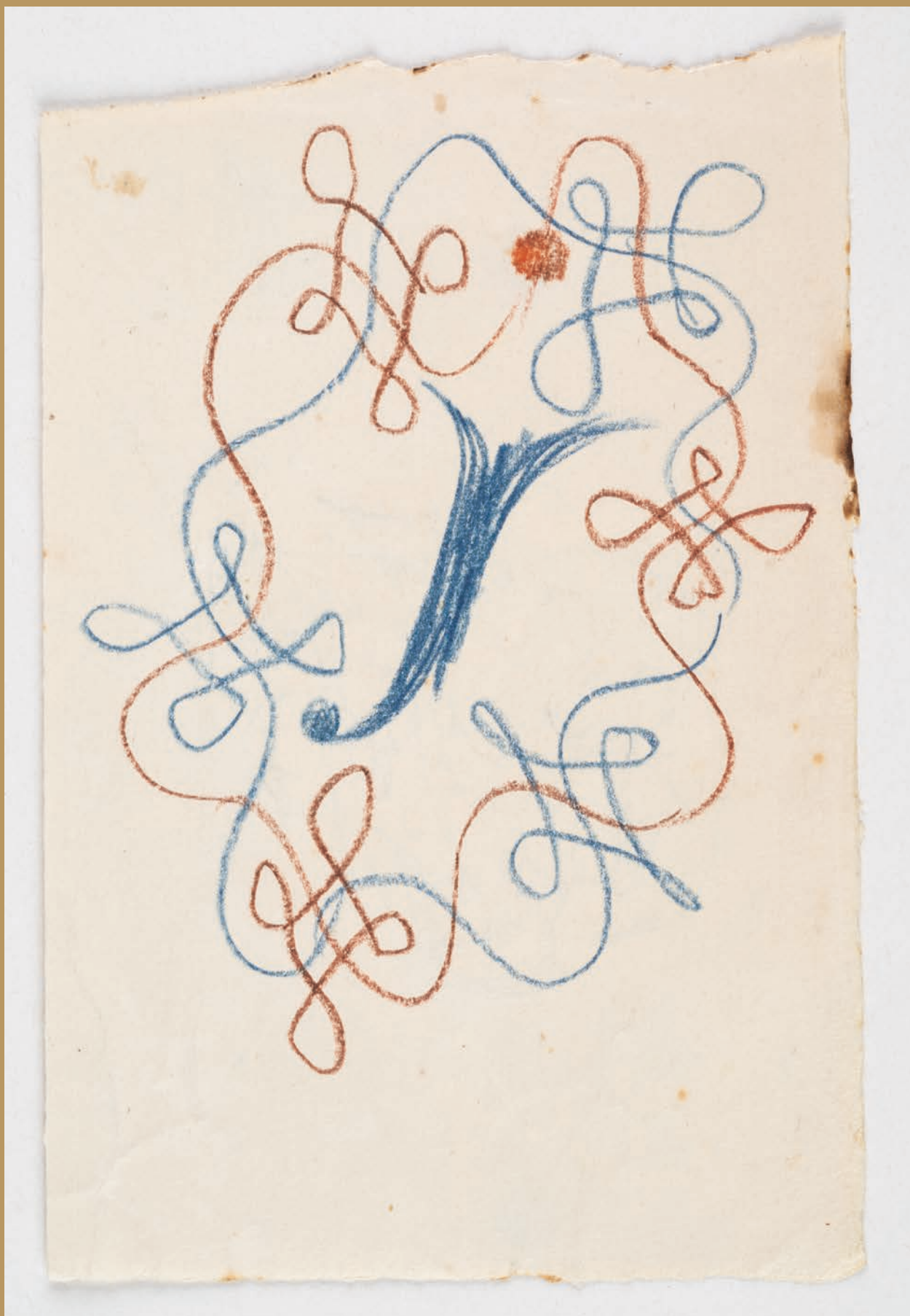
A banda de les obres de Jujol procedents del seu llegat- conformat per més de 10.000 papers, objectes i mobiliari- i d'altres nombroses col·leccions públiques i privades, la mostra presentarà un conjunt d'obres d'arquitectes, com Antoni Gaudí o Bruno Taut, i d'artistes com Vladímir Tatlin o Henry Matisse.

Aquesta exposició s'inscriu en la línia d'un altre projecte artístic de Perejaume al Museu Nacional, *Mareperlers i ovaladors. Maniobra de Perejaume*, del 2014. Pintures, dibuixos, escultures, instal·lacions, fotografies, vídeos i llibres no esgoten la llista de mitjans i recursos que aquest artista fa servir en els seus projectes des de finals dels anys setanta. El conjunt articula un sistema artístic de fonda contundència crítica amb les formes de vida globalitzada. La seva manera d'entendre l'art es troba lligada a formes de vida fortament vinculades a la pagesia. Amb el seu obrar, Perejaume promou un espai comú on el que és humà i el que no ho és es troben gràcies a una escriptura poc convencional, tot plegat amb una ironia lluminosa.

Josep Maria Jujol.

"La mostra reunirà obres procedents del llegat de Jujol i obres d'altres artistes com ara Gaudí, Taut o Matisse."

Josep Maria Jujol, *Letra J*. Museu Nacional d'Art de Catalunya. Donació dels germans Jujol.

JUJOL EN PARAULES DE PEREJAUME

“Ja fa una cinquantena d’anys que Josep Maria Jujol és un arquitecte de culte. L’escala més aviat petita i la naturalesa múltiple i dispersa de les seves intervencions han mantingut la seva obra en un estat de descoberta contínua. Hores d’ara, més enllà de la col·laboració amb Antoni Gaudí, fonamental per tots dos arquitectes, les creacions de Jujol constitueixen una aventura lírica de les més singulars de l’arquitectura europea del primer quart de segle XX.

Davant de qualsevol que s’hi encari agafa forma un fet: potent i delicada alhora, a l’obra d’aquest arquitecte li grada de ser percebuda i discreta a parts iguals. Per això, cautelosos davant d’una proposta d’exposició, voldríem saber-la exposar i amagar com es mereix. No és fàcil de saber exposar i saber no exposar massa, però una obra tan lligada a l’ideal de discreció i sorpresa com és el cas, ho requereix. Ho requereix, encara amb més força, en el moment present ja que, per la mateixa naturalesa fràgil, espargida i vulnerable de les creacions, el conjunt d’obra resisteix malament l’embat d’un públic massiu com el que ha començat a rebre. En aquest context certs discursos reivindicatius que victimitzen l’arquitecte, en realitat no fan més que esperonar la fatuïtat mediàtica i malmetre la saviesa tan jujoliana de saber-se posar al marge.

¿Com exposar i no exposar massa? El fet que el maniobrer de l’exposició sigui un altre artista potser pot contribuir a oferir a l’obra de Jujol un cos de protecció. Si més no això és el que pretenem. També creiem que hi pot contribuir l’obertura de l’obra de l’arquitecte cap a d’altres mons i d’altres noms que l’entrecolguin: la cultura popular, el barroc, Picasso, Miró, Matisse...

Aquesta és la idea que tenim: celebrar la qualitat fèrtil, imaginativa i festiva d’un creador excepcional procurant de preservar la força tan genuïna que encara guarden algunes de les seves construccions, dels seus dibuixos, dels seus mobles, dels seus ferros, dels seus esgrafiats. La pregunta, tanmateix, segueix interpel·lant-nos: ¿com exposar Jujol? ¿Com evitar d’exposar-lo massa? ¿Com donar els materials a lluir sense robar-los ni un bri de força?

En un altre ordre de coses voldríem subratllar la voluntat pietosa que es trasllueix en qualsevol dels edificis jujolians més enllà dels explícitament litúrgics. La poètica de Jujol es desplega tensionada en un estímul radical entre l’agosament i el fervor, entre la modernitat i la resistència i, sobre tot en les creacions inicials, avantguarda i religiositat hi mantenen una complicitat absoluta.

Una darrera qüestió. En les darreres dècades hi ha hagut diverses mostres de l’obra de Jujol. Aquesta compta amb el goig de tenir a l’abast per primera vegada tot el fons documental complet de l’arquitecte. Més de 10.000 papers, objectes i mobiliari que la família ha donat recentment al Col·legi d’Arquitectes de Catalunya i al Museu Nacional d’Art de Catalunya. Serà un privilegi encetar, amb l’ajuda de tot l’equip vinculat a l’exposició, una lectura d’aquests materials.”

El Maniobrer

17-3-2025

EL MUSEU ÉS PRESENT. LA GUERRA, CONTEXT CONTEMPORANI

Entrada de les obres d'art decomissades per a ser salvaguardades al Museu d'Art de Catalunya. Palau Nacional, Barcelona, juliol 1936

«RECUPERADO DEL ENEMIGO». ELS DIPÒSITS FRANQUISTES AL MNAC

Organitza i produeix:

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Dates: del 19 de febrer de 2026 al 29 de juny de 2026

Comissaris: Gemma Domènech i Casadevall, UdG-ICRPC; i Eduard Caballé i Colom, ICRPC

AMB AQUESTA EXPOSICIÓ EL MUSEU REVISI LA SEVA PRÒPIA HISTÒRIA I LA DE LES SEVES COL·LECCIONS ARA POSANT EL FOCUS EN LES OBRES DIPOSITADES PER L'SDPAN, EL SERVICIO DE DEFENSA DEL PATRIMONIO NACIONAL FRANQUISTA. AQUEST PROJECTE ÉS LA CONTINUACIÓ DE L'EXPOSICIÓ *MUSEU EN PERILL!*, QUE VA PERMETRE INVESTIGAR I TREURE A LA LLUM L'EXTRAORDINÀRIA EPOPEIA QUE VA SUPOSAR LA SALVAGUARDA D'OBRES D'ART DURANT LA GUERRA CIVIL.

Amb la derrota republicana, els dipòsits que la Generalitat de Catalunya va establir arreu del país amb l'objectiu de protegir les obres d'art amenaçades per les destruccions van passar a mans dels vencedors, que van crear el Servicio de Defensa del Patrimonio Artístico Nacional (SDPAN) per gestionar-los. El nou organisme va utilitzar novament el Museu com a espai de recepció, custòdia i gestió d'aquest patrimoni.

Com a resultat d'aquest paper, exercit tant durant com després del conflicte, el Museu Nacional conserva avui un fons vinculat a aquelles actuacions de salvaguarda. Les que es presenten en aquesta exposició són les 146 peces inscrites com a dipòsits de l'SDPAN, un conjunt heterogeni que reflecteix la diversitat de les seves procedències. L'expressió "Recuperado del enemigo" present en les etiquetes dels bastidors simbolitzava la implantació *manu militari* d'un nou ordre polític, també en el terreny artístic i patrimonial.

Aquesta mostra transcendeix el vessant estrictament patrimonial i s'insereix de ple en una necessària política de memòria i transparència en el terreny patrimonial. En aquest sentit, es tracta d'un exercici de recerca, encara en procés, que es desplegarà en la futura ampliació del Museu.

“El Museu presenta les peces inscrites com a dipòsits de l'SDPAN, un conjunt heterogeni que reflecteix la diversitat de les seves procedències.”

José Luis Rey Vila, *Militar amb pipa*, Museu Nacional d'Art de Catalunya.
Dipòsit de la Generalitat de Catalunya, Col·lecció Nacional d'Art

ADQUISICIÓ SIM, EL DIBUIX I LA GUERRA

Organitza i produeix:

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Dates: del 19 de febrer al 28 de juny de 2026

Comissaris: Eduard Vallès

Lloc: Sala 68

L'artista José Luis Rey Vila (Cadis, 1900 - París, 1983), més conegut com a Sim, va deixar un dels testimonis més vius del drama de la Guerra Civil espanyola, concretament a Barcelona. Dins de la línia iniciada fa anys pel Museu, focalitzada en la Guerra Civil, s'exposaran gairebé una cinquantena de dibuixos d'aquest artista que han estat recentment adquirits pel Museu Nacional. Tots ells van ser realitzats durant el període de la guerra, de la qual Sim va ser un dels cronistes més destacats.

Es tracta de creacions d'una gran qualitat i expressió, que recullen registres diversos del conflicte bèl·lic, des de la cruesa de la batalla entre els soldats fins a les evacuacions de la població civil.

Aquesta adquisició s'insereix en una política de creixement de les col·leccions de Guerra Civil, ja sigui a partir d'adquisicions o donacions, com és el cas de la de l'artista Helios Gómez, realitzada durant l'any 2025. Aquests nous ingressos a la col·lecció, tant pel que fa a obres com a artistes, enriqueixen els fons de guerra amb vistes a l'ampliació del Museu, on aquest tema tindrà un espai rellevant.

José Luis Rey Vila, *Miliciniana i soldat ferit*. Museu Nacional d'Art de Catalunya, Dipòsit de la Generalitat de Catalunya. Col·lecció Nacional d'Art

CONGRÈS INTERNACIONAL L'IMPACTE DE LA GUERRA CIVIL EN LA CONFIGURACIÓ DELS MUSEUS

Organitza:

Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural, Centres de Recerca de Catalunya i Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Dates: 25,26 i 27 de febrer de 2026

Aquesta activitat forma part del projecte IGUEMUS: *El impacto de la Guerra Civil en la configuración de los museos en Cataluña. Trazabilidad, localización y destino de los bienes culturales salvados* (PID 2021-124518NB-I00)

Comité organizador i científic: Gemma Domènech, Eduard Caballé, Teresa Ferre, Santos M. Mateos, Saida Palou, Rebeca Saavedra, Adrià Vázquez, Xavier Ullé.

Secretària tècnica: Laura Tricarico

Organitzat per:

ICRPC[®]
Institut Català de Recerca
en Patrimoni Cultural

CERCA
Centres de Recerca
de Catalunya

Aquest congrés internacional proposa una reflexió sobre l'impacte de la Guerra Civil en la configuració actual dels museus, atenent totes les seves derivades, des de la destrucció a la salvaguarda del patrimoni en temps de guerra, les polítiques franquistes relatives a les devolucions i dipòsits o les reclamacions i restitucions posteriors.

El congrés s'estructura en tres grans eixos: la destrucció, l'espoli i les estratègies de protecció del patrimoni en temps de guerra; les devolucions, els dipòsits i els desviaments durant la postguerra i, finalment, les restitucions i relectures del patrimoni en el present.

Amb la voluntat d'ampliar aquesta reflexió més enllà del context català, el congrés convida a aprofundir en la protecció, salvaguarda i restitució patrimonial en el conjunt de l'Estat espanyol i a analitzar les experiències similars a altres conflictes europeus de la primera meitat del segle XX. L'objectiu és posar de relleu tant els vincles com les diferències entre diversos contextos històrics i geogràfics, fomentant una mirada comparativa i transnacional sobre l'impacte de la guerra als museus.

Congrés internacional

L'impacte de la guerra civil en la configuració dels museus

BARCELONA

25, 26 i 27 de febrer de 2026

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Organitzat per

ICRPC
Institut Català de Recerca
en Patrimoni Cultural

CERCA
Centres de Recerca
de Catalunya

**MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA**

Aquesta activitat forma part del projecte IGUEMUS:
El impacto de la Guerra Civil en la configuración de los
museos en Cataluña. Trazabilidad, localización y destino
de los bienes culturales salvados (PID 2021-124518NB-I00)

Finançat per:

**MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA**

Oficina de premsa
Tel. 93 622 03 60
premsa@museunacional.cat
Parc de Montjuïc
Barcelona
www.museunacional.cat
X f i y

Un Museu compromès

SR10-0004/2013

BIOSPHERE
committed entity

GA-2011.140359

EMAS
GESTIÓ AMBIENTAL
VERIFICADA
ES-GAT-00008